

Notitser.

I.

Landbrugsproduktionen og Maskinerne.

Der er vel næppe noget Land, hvor Agerbruget har taget Maskintekniken i sin Tjeneste i samme Grad som i Amerikas Forenede Stater. Det er derfor naturligt, at Spørgsmaalet om Maskinernes Indflydelse paa Landbrugsproduktionen og Landbrugsarbejdet særlig i Amerika har tiltrukket sig Økonomernes Interesse, saa meget mere, som der netop i Amerika foreligger et omfattende statistisk Materiale, der lader sig bruge til at maale denne Indflydelse. Som Led i den Række af fortræffelige Monografier, der udgives af det amerikanske økonomiske Selskab, har Dr. H. W. Quaintance skrevet en lille Bog, hvori han samler det væsentlige af hvad der foreligger til Spørgsmaalets Belysning.*)

Det er naturligvis vanskeligt at angive noget bestemt Tidspunkt, der danner Skellet mellem den gamle og den nye Teknik i det amerikanske Landbrug, men man kan i hvert Fald sige, at »Maskinperioden« ikke har varet over halvtreds eller tredsindstyve Aar. I dette Tidsrum er Landbrugsproduktionen forøget umaadeligt; alene Mængden af de egentlige Kornafgrøder er steget fra 617 Mill. bushels i 1840 til 4435 Mill. bushels i 1900. Samtidig er Folketallet ganske vist vokset fra 17 til 76 Mill.,

*) The influence of farm machinery on production and labor. New York 1904.

Notitser.

I.

Landbrugsproduktionen og Maskinerne.

Der er vel næppe noget Land, hvor Agerbruget har taget Maskintekniken i sin Tjeneste i samme Grad som i Amerikas Forenede Stater. Det er derfor naturligt, at Spørgsmaalet om Maskinernes Indflydelse paa Landbrugsproduktionen og Landbrugsarbejdet særlig i Amerika har tiltrukket sig Økonomernes Interesse, saa meget mere, som der netop i Amerika foreligger et omfattende statistisk Materiale, der lader sig bruge til at maale denne Indflydelse. Som Led i den Række af fortræffelige Monografier, der udgives af det amerikanske økonomiske Selskab, har Dr. H. W. Quaintance skrevet en lille Bog, hvori han samler det væsentlige af hvad der foreligger til Spørgsmaalets Belysning.*)

Det er naturligvis vanskeligt at angive noget bestemt Tidspunkt, der danner Skellet mellem den gamle og den nye Teknik i det amerikanske Landbrug, men man kan i hvert Fald sige, at »Maskinperioden« ikke har varet over halvtreds eller tredsindstyve Aar. I dette Tidsrum er Landbrugsproduktionen forøget umaadeligt; alene Mængden af de egentlige Kornafgrøder er steget fra 617 Mill. bushels i 1840 til 4435 Mill. bushels i 1900. Samtidig er Folketallet ganske vist vokset fra 17 til 76 Mill.,

*) The influence of farm machinery on production and labor. New York 1904.

men denne Tilvækst har dog langt fra holdt Skridt med Kornavlens. Sætter man Folketallet og Kornavlen i 1890 begge lig 100, udgjorde Folketallet i Aar 1900: 443, men Kornavlen 718.

Hvilken Andel har nu Maskinerne haft i den umaadelige Forøgelse af Produktionen?

For at komme til Bunds i dette Spørgsmaal undersøger Forf., paa Grundlag af et omfattende Erfaringsmateriale, Arbejdets Produktivitet under den ældre og den nye Teknik. Eksempelvis kan det anføres, at der til at producere 20 bushels Hvede (Høsten af 1 acre) i 1830 udkrævedes et menneskeligt Arbejde, der repræsenterede 61 Timer, men i Midten af Halvfemserne blev 20 bushels Hvede ved Anvendelse af Maskiner produceret med kun $3\frac{1}{3}$ Times Arbejde. Hvedehøsten i Aaret 1896 udgjorde 427 Mill. bushels; hertil medgik omtrent 7,100,000 »Dagværk«, men med dette Arbejde vilde man i 1830 med Datidens Teknik kun have kunnet frembringe 23 Mill. bushels. Resultatet udtrykker Forf. saaledes, at af hele Hvedehøsten i 1896 skyldtes de 404 Mill. bushels eller 94 pCt. Maskinerne. For de øvrige Afgrøders Vedkommende naar man lignende Resultater: for Rug 60 pCt., for Byg 96, for Majs 61, for Havre 89, for Ris 73, for Kartofler 65, for Bomuld 65, for Hø 81 pCt.

Det næste Spørgsmaal gælder Omkostningerne. For de aller fleste Afgrøders Vedkommende ere Produktionsomkostningerne betydelig lavere ved Anvendelsen af Maskinkraft end ved den ældre Arbejdsmetode. I 1830 kostede det at frembringe 20 bushels Hvede omtrent 4 Dollars, i 1896 kun 1,12 Dollars — altsaa en Nedgang i Produktionsomkostningerne med 72 pCt. Nedgangen er størst for Kornafgrøderne, mindre for Kartofler (55 pCt.), Bomuld (23 pCt.) og Roer (38 pCt., Turnips endog kun 9 pCt.). Alt i alt anslaaes Produktionsomkostningerne for Høsten i 1899 til 473 Mill. Dollars; med den ældre Arbejdsmetode vilde Omkostningerne imidlertid have andraget

880 Mill. Doll., saaledes at Maskinerne have medført en Besparelse af 46 pCt.

II.

De engelske kooperative Foreninger.

»The co-operative wholesale societies« udgiver hvert Aar en Aarbog, bl. a. indeholdende statistiske Oplysninger om den britiske Andelsvirksomhed i den nærmest foregaaende Tid. Af den nys udkomne Aarbog for 1905 uddrage vi følgende Data.

For 40 Aar siden fandtes der i Storbritannien og Irland 3—400 kooperative Foreninger med et Medlemstal af omtrent 100,000 og en Kapital paa ca. $\frac{1}{2}$ Mill. £; Aars-Omsætningen (Salget) androg en Værdi af $2\frac{1}{2}$ Mill. £, og Nettofortjenesten 200,000 £. — For 20 Aar siden var Foreningernes Antal 1300, Medlemstallet 700,000, Kapitalen 9 Mill. £, Aars-Omsætningen 28 Mill. og Nettofortjenesten lidt over 2 Mill. £. — For 10 Aar siden var Antallet af Foreninger 1800, Medlemstallet 1,300,000, Kapitalen 20 Mill., Aars-Omsætningen godt og vel 50 Mill. og Nettofortjenesten $4\frac{2}{3}$ Mill. £. — I 1902 (det sidste Aar, for hvilket fuldstændige Oplysninger foreligger) var Foreningernes Antal steget til 2800, deres samlede Medlemstal var over 2,100,000, Kapitalen 41 Mill., Aars-Omsætningen 90 Mill. og Nettofortjenesten over 9 Mill. £.

Hvis man regner, at de 2,100,000 Medlemmer repræsenterer lige saa mange Husstande à 5 Personer, skulde $10\frac{1}{2}$ Mill. Mennesker i Storbritannien og Irland modtage deres Fornødenheder (helt eller delvis) gennem Forbrugsforeninger. Da det hele Folketal er 42 Millioner, omfatter Brugsforeningsbevægelsen — under den nævnte Forudsætning — netop en Fjerdedel af Befolkningen.

Hvis man fordeler Aars-Omsætningen (90 Mill. £) lige paa samtlige Medlemmer, falder der gennemsnitlig paa hver Husstand omtrent 43 £ eller op imod 800 Kr.